

SAŽETAK PRESUDE

NORMAN PROTIV UJEDINJENE KRALJEVINE PRESUDA VIJEĆA OD 6. SRPNJA 2021. ZAHTJEVI BR. 41387/17

Kazneni progon i osuda pravosudnog policajca koji je novinama prodavao informacije o radu zatvora u kojem je bio zaposlen nije bilo protivno članku 7. i 10. Konvencije

ČINJENICE

U razdoblju između 2006. do 2011. godine podnositelj zahtjeva je u četrdesetak navrata dao informacije o zatvoru Belmarsh, gdje je radio kao pravosudni policajac, u zamjenu za novac. Dobivene informacije bile su temelj brojnih objavljenih članaka u novinama Daily Mirror i News of the World, a tematski su varirale od općih priča u kojima pojedinci nisu bili identificirani do specifičnih ili osobnih priča u kojima su zatvorenici i osoblje bili imenovani ili prepoznatljivi. Dio novca kojeg je podnositelj primio za davanje informacija, sukladno njegovoj uputi, bio je čekovima isplaćen njegovom sinu. No sukladno određenim otkrićima o postupanju pojedinih novinara i novinskih koncerna, poput podmićivanja javnih službenika i neovlaštenog prisluškivanja telefonskih razgovora, policija je pokrenula opsežnu kriminalističku istragu naziva „operacija Elvened“. U srpnju 2012. policija je zatražila od vlasnika Daily Mirrora, Mirror Group Newspapers (dalje: MGN) podatke o javnim službenicima kojima su isplatili novac za informacije. Između policije i MGN-a dogovoren je Memorandum o razumijevanju (dalje: Memorandum) za dobrovoljno davanje materijala za istragu. U okviru Memoranduma, MGN je na zahtjev policije dao podatke o financijskim transakcijama i plaćanjima koja su učinjena podnositelju kao razmjena za njegovo otkrivanje informacija. Slijedom navedenog podnositelj je u kaznenom postupku osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 mjeseci zbog nesavjesnog obavljanja javne službe.

PRIGOVORI

Pred ESLJP-om podnositelj zahtjeva prigovorio je da kazneno djelo za koje je osuđen, nesavjesno obavljanje javne službe, nije bilo dovoljno jasno da bi mogao predvidjeti da će zbog svojih postupaka biti podvrgnut kaznenom progonu. Također, podnositelj je prigovorio zbog povrede članka 10. Konvencije.

OCJENA ESLJP-a

Članak 7.

Kvalitativna pretpostavka članka 7. Konvencije implicira da primijenjeni zakon ispunjava kriterij predvidljivosti jer bi pojedinac trebao biti u mogućnosti već iz teksta zakona, odnosno, uz odgovarajući pravni savjet, znati koja djela i propusti su kažnjivi ([Del Rio Prada protiv Španjolske \[VV\]](#), stavci 77.-80., 91.). No progresivni razvoj kaznenog prava koji se događa kroz sudsku praksu, postepenim razjašnjenjima pravila o kaznenoj odgovornosti, ne može se prikazati kao nespojiv s Konvencijom dokle god razvoj prava ne utječe na samu bit kaznenog djela i može se razumno predvidjeti ([Dallas protiv Ujedinjene Kraljevine](#), stavak 69.).

Analizirajući zakon odnosno, Smjernice Glavnog državnog odvjetnika (Br. 3 od 2003)(dalje: Smjernice), temeljem kojih je podnositelj osuđen zbog nesavjesnog obavljanja javne službe, ESLJP je utvrdio da su navedene bile dovoljno jasne i predvidive te da je podnositelj mogao znati da njegovo postupanje predstavlja kazneno djelo. Naime, podnositelj je tvrdio da iz formulacije pravne norme nije mogao predvidjeti da je njegovo postupanje bilo dovoljno ozbiljno da bi predstavljalo povredu povjerenja koje društvo ima u osobu koja obavlja javnu službu. U tom smislu, ESLJP je naglasio da je podnositelj u svojem nezakonitom postupanju primarno bio motiviran novcem kojeg je primio za informacije koje je davao. Činjenica da je tražio da određeni broj čekova glase na njegovog sina, ukazuju da je podnositelj bio svjestan da je ono što radi protuzakonito i da bi se primitak novca mogao upotrijebiti protiv njega u eventualnoj istrazi koja bi mogla biti pokrenuta.

Nadalje, podnositelju je također iz Smjernica moralo biti jasno da će se posljedice njegovih postupaka također uzeti u obzir prilikom utvrđivanja je li ispunjen kriterij ozbiljnosti. Posljedično, nacionalni sudovi ukazali su na sumnju koja je pala na nedužne članove zatvorskog osoblja koja je nastala kao rezultat curenja informacija, štetu koja je nastala zatvorenicima koji su demonizirani u tisku te opće nepovjerenje i neprijateljstvo koje je curenje informacija izazvalo u zatvoru. Zbog takvih ozbiljnih posljedica koje je postupanje podnositelja izazvalo, ne može se reći da su zaključci nacionalnih sudova bili nepredvidivi i iznenađujući.

Konačno, sam opis kriterija ozbiljnosti u Smjernicama sugerirao je da su opseg i razmjer dotičnog ponašanja mogli biti relevantan čimbenik pri procjeni ozbiljnosti. Sukladno utvrđenjima nacionalnih sudova, podnositelj zahtjeva MGN-u je u zamjenu za novac u razdoblju od pet godina četrdesetak puta davao informacije. Pritom, podnositelj je imao svijest da čini nešto pogrešno i na to je pristajao. Stoga, iako je podnositelj zahtjeva tvrdio da je njegovo postupanje bilo isključivo u domeni stegovne odgovornosti, ESLJP je utvrdio da ono nije bilo i izvan dosega kaznene odgovornosti.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da su kazneni progon i osuda podnositelja zbog nesavjesnog rada u javnoj službi, u konkretnim okolnostima predmeta, bili predvidivi te da nije došlo do povrede članka 7. Konvencije.

Članak 10.

U kontekstu prava na slobodu izražavanja podnositelj zahtjeva tvrdio je da je MGN-ovo otkrivanje njegovog identiteta policiji te kazneni progon i osuda koji je nakon toga uslijedio, povrijedili njegovo pravo na zaštitu kao novinarskog izvora prema članku 10. Konvencije.

Po pitanju prigovora da je MGN bio prisiljen otkriti identitet podnositelja, ESLJP se priklonio tumačenju nacionalnog suda koji je utvrdio da se suradnja MGN-a i njihova motivacija za to ne može izjednačiti s prisilom. Naime, uvjeti Memoranduma dopuštali su MGN-u da temeljem članka 10. Konvencije odbije otkriti informacije, pozivajući se upravo na pravo na zaštitu novinarskih izvora. Također, MGN je svojoj suradnji s vlastima imao pravne savjetnike te je, kako je Žalbeni sud utvrdio, bilo nezamislivo da nisu pažljivo razmotrili hoće li otkriti identitete svojih izvora u kontekstu publiciteta koju je imala cijela policijska istraga i „operacija Elvened“. U tim okolnostima ESLJP je prihvatio utvrđenje Žalbenog suda da je suradnja doista bila dobrovoljna.

U nedostatku bilo kakve prisile na MGN da otkrije njegovo ime, podnositelj zahtjeva nije uspio dokazati da se otkrivanje njegovog identiteta može pripisati tuženoj državi. Konkretno, ne može se reći da je policija pukim traženjem informacija, sklapanjem Memorandum ili pak prihvaćanjem primitka informacija izvršila miješanje u prava podnositelja zahtjeva iz članka 10. Konvencije. Posljedično, prigovor podnositelja zahtjeva koji se odnosi na otkrivanje njegovih informacija stoga je nespojiv *ratione personae* s odredbama Konvencije i morao se proglasiti nedopuštenim u skladu s člankom 35. stavkom 3. točkom (a).

Nadalje, u odnosu na pitanje kaznenog progona i osude podnositelja zahtjeva, ESLJP je utvrdio da su navedeni bili zakoniti i težili legitimnim ciljevima – interesu javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, zaštita ugleda i prava drugih te sprječavanja otkrivanja podataka primljenih u povjerenju. Slijedom navedenog, ESLJP je morao ispitati je li miješanje javne vlasti u podnositeljevo pravo na primanje i širenje informacija bilo nužno u demokratskom društvu ([Goodwin protiv Ujedinjene Kraljevine](#), stavak 40.).

U tom smislu ESLJP je istaknuo da nije sporno da je podnositelj zahtjeva svjesno i dobrovoljno davao informacije o događajima u zatvoru, suprotno prohtjevima svoje javne službe te da su, kako je ESLJP već utvrdio, razmjeri i posljedice njegovog postupanja bile značajne i štetne. Stoga je postojao snažan javni interes za njegov kazneni progon, kako bi se održao integritet i učinkovitost zatvorske službe i povjerenje javnosti u nju.

S druge strane, većina informacija koju je podnositelj otkrio nisu bile od javnog interesa niti je podnositelj zahtjeva time bio motiviran. Naprotiv, u nacionalnom postupku je utvrđeno da je podnositelj prvenstveno bio motiviran novcem te jakim animozitetom kojeg je imao prema upravitelju zatvora.

Konačno, budući da podnositelj zahtjeva u nacionalnom postupku nije tvrdio da je djelovao kao zviždač, ESLJP nije taj prigovor podnositelja posebno ni analizirao te nije otvarao pitanje je li podnositelj zahtjeva imao na raspolaganju alternativni kanal ili drugo pouzdano sredstvo za otkrivanje informacija koja je namjeravao otkriti ([Guja protiv Moldavije \[VV\]](#)¹, stavak 73.).

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da su razlozi za kazneni progon i osudu podnositelja zahtjeva bili relevantni i dostatni te da nisu doveli do povrede članak 10. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

¹ Prijevod presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#)